

Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za rok 2020

Podobnie jak w latach poprzednich, sprawozdanie sekretarza generalnego PAU obejmuje rok kalendarzowy, tj. okres od 1 stycznia do 31 grudnia roku 2020. Dodatkowe informacje dotyczące funkcjonowania Akademii w czasie trwającej epidemii przedstawia rozdział zatytułowany *Czynności PAU w czasie pandemii COVID-19* (por. s. 101–103). Komplementarne względem sprawozdania sekretarza generalnego sprawozdanie z wykonania planu finansowego było przedmiotem obrad Zarządu PAU oraz Komisji Rewizyjnej (por. Protokół Komisji Rewizyjnej PAU na s. 93–100). Zostało ono jednogłośnie zaakceptowane przez wymienione gremia. Uzyskało również pozytywną opinię biegłego rewidenta, przygotowaną przez kancelarię PROFIN.

Informacje ogólne

Aktualnie w skład korporacji Polskiej Akademii Umiejętności wchodzi 148 członków krajowych czynnych, 168 członków krajowych korespondentów oraz 185 członków zagranicznych. W roku 2020 wybory miały przebieg nietypowy. Finalne głosowanie, które zwyczajowo odbywa się podczas letniego Walnego Zgromadzenia PAU, przeprowadzono w trybie korespondencyjnym (por. *Czynności PAU w czasie pandemii COVID-19*). Wybory te wyłoniły 9 członków czynnych, 12 nowych członków korespondentów oraz 12 członków zagranicznych. Dyplomy nowo wybranym członkom PAU zostaną wręczone podczas najbliższego Walnego Zgromadzenia, które będzie mogło odbyć się w formie tradycyjnej, tj. po ustąpieniu zagrożenia epidemicznego (por. *Czynności PAU w czasie pandemii COVID-19*).

W roku sprawozdawczym Akademia poniosła szczególnie dotkliwe straty. Na zawsze odeszli od nas:

Z Wydziału I

Prof. Franciszek Ziejka – członek czynny, zmarł 19.07.2020 r.

Prof. Maria Janion – członek czynny, zmarła 23.08.2020 r.

Prof. Julian Maślanka – członek czynny, zmarł 7.09.2020 r.

Prof. Marco Santagata – członek zagraniczny, zmarł 9.11.2020 r.

Z Wydziału II

- Prof. Zofia Sokolewicz – członek korespondent, zmarła 29.01.2020 r.
Prof. Göran Rystad – członek zagraniczny, zmarł 18.04.2020 r.
Prof. Stanisław Grodziski – członek czynny, wiceprezes PAU (1994–2000), zmarł 30.05.2020 r.
Prof. Andrzej Póltawski – członek korespondent, zmarł 29.10.2020 r.

Z Wydziału III

- Prof. Adam Strzałkowski – członek czynny, zmarł 25.07.2020 r.
Prof. Zbigniew Ciesielski – członek czynny, zmarł 5.10.2020 r.
Sir John Meurig Thomas – członek zagraniczny, zmarł 13.11.2020 r.

Z Wydziału IV

- Prof. Czesław Jura – członek korespondent, zmarł 10.02.2020 r.
Prof. Marian Truszczyński – członek czynny, zmarł 8.06.2020 r.
Prof. Adam Chrzanowski – członek zagraniczny, zmarł 12.06.2020 r.
Prof. Józef E. Mojski – członek czynny, zmarł 16.06.2020 r.
Prof. Vojen Ložek – członek zagraniczny, zmarł 15.08.2020 r.
Prof. Roman Ney – członek czynny, zmarł 25.08.2020 r.
Prof. Stefan Wierzbowski – członek czynny, zmarł 3.11.2020 r.
Prof. Kenneth Gregory – członek zagraniczny, zmarł 23.11.2020 r.
Prof. Waclaw Szybalski – członek zagraniczny, zmarł 16.12.2020 r.

Z Wydziału V

- Prof. Helmut F. Sinzinger – członek zagraniczny, zmarł 21.02.2020 r.
Prof. Horst Kleinkauf – członek zagraniczny, zmarł 3.05.2020 r.
Prof. François Chapeville – członek zagraniczny, zmarł 30.11.2020 r.

Z Wydziału VI

- Prof. Krzysztof Penderecki – członek czynny, zmarł 29.03.2020 r.
Prof. Wojciech Zabłocki – członek czynny, zmarł 5.12.2020 r.

Działalność Wydziałów, Komisji i Stacji

Liczbę członków poszczególnych Wydziałów oraz liczbę odbytych posiedzeń naukowych przedstawia tabela I. Niestety, ze względu na epidemię COVID-19 oraz obowiązujący przez większą część roku zakaz odbywania spotkań publicznych posiedzenia naukowe zostały zorganizowane tylko przez dwa Wydziały – Wydział I i IV.

Tabela I. Wydziały PAU

Wydział	Liczba członków czynnych	Liczba członków korespondentów	Liczba członków zagranicznych	Liczba posiedzeń naukowych
Wydział I Filologiczny	24	35	38	3
Wydział II Historyczno-Filozoficzny	25	31	32	–
Wydział III Nauk Ścisłych i Technicznych	25	36	41	–
Wydział IV Przyrodniczy	23	33	35	2
Wydział V Lekarski	26	33	34	–
Wydział VI Twórczości Artystycznej	25	–	5	–
Razem	148	168	185	5
Całkowita liczba członków (stan w dniu 31.12.2020)	501			

W roku sprawozdawczym w PAU działało 39 Komisji – 23 Komisje wydziałowe i 16 Komisji międzywydziałowych (por. tabele II–VI). Tabele te przedstawiają również liczbę odbytych posiedzeń i sesji naukowych. Niestety – ze względu na stan epidemiczny – większość spotkań Komisji odbyła się w trybie on-line.

Tabela II. Komisje Wydziału I Filologicznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Filologii Klasycznej PAU	4	–
Komisja Neofilologiczna PAU	2	–
Komisja Kultury Słowian PAU	5	–
Komisja Historii Sztuki PAU	5	–
Komisji Etyki Komunikacji PAU	–	1

Tabela III. Komisje Wydziału II Historyczno-Filozoficznego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Środkowoeuropejska PAU	3	1
Komisja Wschodnioeuropejska PAU	–	–
Komisja Prawnicza PAU	4	–
Komisja Historii i Kultury Żydów PAU	3	–
Komisja Prehistorii Karpat PAU	3	–
Komisja Nauk Ekonomicznych PAU	2	–
Komisja Etnograficzna PAU	4	–
Komisja Historii Wojen i Wojskowości PAU	3	–
Komisja Archeologii Krajów Śródziemnomorskich PAU	5	–
Komisja Medioznawcza PAU	5	–

Tabela IV. Komisje Wydziału III Nauk Ścisłych i Technicznych PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Astrofizyki PAU	1	–
Komisja Nauk Technicznych PAU	6	–
Komisja Układów Złożonych PAU	5	1

Tabela V. Komisje Wydziału IV Przyrodniczego PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Geoinformatyki PAU	3	–
Komisja Paleogeografii Czwartorzędu PAU	2	–
Komisja Biologii Rozwoju PAU	1	–
Komisja Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych PAU	4	–
Komisja Geograficzna PAU	6	–

Tabela VI. Komisje międzywydziałowe PAU

Komisja	Posiedzenia naukowe	Sesje naukowe
Komisja Historii Nauki PAU	9	2
Komisja Spraw Europejskich PAU	2	–
Komisja Zagrożeń Cywilizacyjnych PAU	1	–
Komisja Filozofii Nauk PAU	5	–
Komisja PAU do Oceny Podręczników Szkolnych	3	–
Komisja PAU do Badań Diaspory Polskiej	1	–
Komisja Antropologiczna PAU	2	–
Komisja Ergonomii PAU	1	1
Komisja PAU Zarządzania Kulturą i Mediami	2	–
Komisja Historii Śląska PAU w Katowicach	2	–
Komisja Nauk Matematycznych PAU w Katowicach	–	–
Komisja Nauk Przyrodniczych PAU w Katowicach	–	–
Komisja Prawnicza PAU w Katowicach	–	–
Komisja Przyrodniczo-Medyczna PAU we Wrocławiu	4	–
Komisja Kaszubska PAU w Gdańsku	–	–
Polska Grupa CIHEC Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique Comparée	–	–

Pełne dane, ukazujące aktywność wszystkich Komisji PAU w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku, przedstawiono w dwóch rozdziałach „Rocznika”, zatytułowanych *Komisje Naukowe PAU* (por. s. 32–74) oraz *Posiedzenia Komisji Naukowych PAU w 2020 roku* (por. s. 124–168). W rozdziałach tych zamieszczono wykazy członków wszystkich Komisji,

informacje o ich władzach oraz spis zaprezentowanych referatów i wykładów. Podobnie jak w latach ubiegłych, opublikowane zostały również wszystkie nadesłane streszczenia prac/wykładów, przedstawionych podczas spotkań Komisji.

Poza Wydziałami i Komisjami w strukturze Polskiej Akademii Umiejętności znajdują się dwie Stacje Naukowe – Stacja Naukowa w Katowicach i Stacja Naukowa w Gdańsku.

Konferencje, sesje i przedsięwzięcia cykliczne

Zazwyczaj bardzo istotnym elementem czynności PAU są konferencje i sesje naukowe. Niestety, obowiązujący przez większość roku zakaz organizowania spotkań publicznych spowodował, że ten element działalności Akademii doznał poważnego uszczerbku. Zorganizowano tylko 10 sesji i konferencji naukowych; 3 z nich miały charakter międzynarodowy. Warto podkreślić, iż wszystkie konferencje odbyły się w trybie on-line. Spis konferencji przedstawia poniższe zestawienie. Konferencję międzynarodową oznaczono *.

SESJE WSPÓŁORGANIZOWANE PRZEZ PAU

16.11.2020

Roman Ingarden (1893–1970)

Organizatorzy: Krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Filozoficznego pod patronatem Polskiej Akademii Umiejętności

*19–20.11.2020

Littera scripta manet. Zbiory rękopiśmienne w zasobach bibliotek, archiwów i muzeów

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Biblioteka Naukowa PAU i PAN

*24–25.11.2020

Polska – Ukraina, Polacy – Ukraińcy. Bilans wzajemnych relacji

Organizatorzy: Polska Akademia Umiejętności, Instytut Państwa i Prawa im. Wołodymyra Korościńskiego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu

30.11.2020

Axentowicz – Kraków – Armenia

Organizatorzy: Ośrodek Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce, Polska Akademia Umiejętności, Miasto Kraków

SESJE ORGANIZOWANE PRZEZ KOMISJE PAU
I STACJE NAUKOWE PAU

16.04.2020

Polskie czasopisma z historii i filozofii nauki oraz naukoznawstwa: Jak dostać się do Scopus, WoS, ICI, DOAJ oraz ERIH+? Dlaczego warto to zrobić?

Organizator: Komisja Historii Nauki PAU

*25–29.05.2020

Spring Workshop on Gravity and Cosmology

Organizatorzy: Uniwersytet Jagielloński, Komisja Układów Złożonych PAU

28.09.2020

Prawda w tekstach kultury

Organizator: Komisja Etyki Komunikacji PAU

20.10.2020

Bitwa Warszawska

Organizator: Komisja Środkowoeuropejska PAU

5.11.2020

Władysław Szafer (1886–1970) – organizator nauki, botanik, współtwórca ochrony przyrody – w 50. rocznicę śmierci

Organizatorzy: Sekcja Historii Botaniki Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Instytut Botaniki im. Władysława Szafera PAN, Komisja Historii Nauki PAU, Komitet Historii Nauki i Techniki PAN

6.11.2020

Ergonomia wobec wielokulturowości

Organizator: Komisja Ergonomii PAU

Trzeba w tym miejscu wspomnieć również o koordynowanych przez PAU otwartych dla szerszej publiczności spotkaniach cyklicznych: Kawiarni Naukowej, Herbaciarni Naukowej oraz organizowanych przez prof. Dominikę Dudek spotkaniach „Rozmowy o człowieku”. Wszystkie spotkania wymienionych cykli odbywały się w trybie on-line. Ponadto, w grudniu 2020 roku na Platformie Wymiany Naukowej PAU uruchomiona została nowa zakładka, zatytułowana „PAU dla szkół”. Na tej platformie zamieszczane są krótkie referaty i prezentacje przeznaczone dla uczniów i nauczycieli szkół wszystkich szczebli. Pierwszy referat, zatytułowany *Aktualności COVID-19* –

fale pandemii w Europie i nadzieje na szczepionki, przygotowała prof. Barbara Płytycz – inicjatorka całego przedsięwzięcia.

Organizacja spotkań w trybie on-line oraz Platforma Wymiany Naukowej PAU

Jak już wspomniano wcześniej, w roku sprawozdawczym większość spotkań, posiedzeń i sesji naukowych odbywała się w trybie on-line. Spotkania te organizowane były przez Kancelarię PAU za pomocą programów ZOOM lub TEAMS. Wykłady i referaty prezentowane w czasie spotkań naukowych były nagrywane, a następnie udostępniane na Platformie Wymiany Naukowej PAU. Platforma ta została uruchomiona w II kwartale 2020 roku i od tej pory stała się niezwykle ważnym elementem działalności PAU. Uruchomienie tego nowoczesnego sposobu komunikacji możliwe było dzięki zaangażowaniu i współdziałaniu pracowników Kancelarii, Wydawnictwa oraz informatyków PAU. Wszystkim osobom biorącym udział w tworzeniu Platformy, a szczególnie Pani Katarzynie Dziegło, należą się słowa uznania za te tak ważne w czasie pandemii działania.

Działalność naukowa

W roku sprawozdawczym utworzona została nowa jednostka naukowa PAU – Ośrodek Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce (Research Centre for Armenian Culture in Poland). Ośrodek ten jest finansowany z wyodrębnionej w budżecie PAU dotacji MNiSW. Na dyrektora Ośrodka Rada PAU powołała dr. hab. Andrzeja Ziębę, zaś na przewodniczącego Rady Naukowej – prof. Krzysztofa Stopkę. Ośrodek zatrudnia obecnie 4 osoby na etatach naukowych (por. sprawozdanie z działalności Ośrodka s. 177–180).

Ponadto, tak jak w latach poprzednich, PAU realizowała projekty badawcze (granty) finansowane ze źródeł zewnętrznych. W roku sprawozdawczym 1 projekt został zakończony, 8 projektów jest w trakcie realizacji; 2 nowe wnioski zostały przedstawione do oceny. Kolejne tabele (VII–X) przedstawiają listę zakończonych i realizowanych projektów, finansowanych przez: Małopolski Program Operacyjny (1 projekt), Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (6 projektów), Narodowe Centrum Nauki (1 projekt) oraz Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika” (1 projekt).

Tabela VII. Projekty badawcze realizowane w PAU:
Regionalny Program Operacyjny Woj. Małopolskiego (projekt UE)

Tytuł	Kierownik	Okres realizacji	Uwagi
PAUart. Katalog zbiorów artystycznych i naukowych Polskiej Akademii Umiejętności. Badanie, digitalizacja, opracowanie naukowe oraz udostępnienie dziedzictwa kulturowego – etap 4	Prof. dr hab. Jan Ostrowski	19.12.2018– –28.09.2021 33 miesiące	realizowany

Tabela VIII. Projekty badawcze realizowane w PAU: NPRH

Tytuł	Kierownik	Okres realizacji	Uwagi
Opracowanie naukowe zbiorów rzeźby, malarstwa, miniatur i grafiki Towarzystwa Historyczno-Literackiego/ Biblioteki Polskiej w Paryżu, w oparciu o prace inwentaryzacyjne i w połączeniu z wydaniem katalogów najciekawszych materiałów	Dr Anna Czarnocka	7.07.2014– –6.01.2022 90 miesięcy	realizowany
Publikacja rękopisu Jana Czekanowskiego „Dziennik kolumny antropologiczno-etnologicznej ekspedycji do Afryki Środkowej w latach 1907–1909”	Prof. dr hab. Michał Tymowski	11.09.2017– –10.09.2022 60 miesięcy	realizowany
Documenta polonica ex Archivo Generali Hispanae in Simancas. Nova series, vol. II–III	Prof. dr hab. Ryszard Skowron	8.05.2018– –8.05.2023 60 miesięcy	realizowany
Słowniki biograficzne uczonych polskich	Prof. dr hab. Andrzej K. Wróblewski	21.12.2018– –20.12.2023 60 miesięcy	realizowany
Ludzie i instytucje emigracji polskiej XIX wieku. Opracowanie archiwów rodziny Gałęzowskich i Szkoły Narodowej Polskiej w zbiorach Biblioteki Polskiej w Paryżu i Polskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego	Dr hab. Janusz Pezda prof. UJ	10.01.2019– –9.01.2024 60 miesięcy	realizowany
Korespondencja Jagiellonów. Europejskie kontakty dynastii w późnym średniowieczu	Dr hab. Lidia Korczak prof. UJ	23.04.2020– –22.04.2025 60 miesięcy	realizowany

Tabela IX. Projekty badawcze realizowane w PAU: NCN

Tytuł	Kierownik	Okres realizacji	Uwagi
Akty unii polsko-litewskiej z lat 1499–1501. Dokumenty i studia	Dr hab. Lidia Korczak prof. UJ	12.01.2018– –11.07.2021 42 miesiące	realizowany

Tabela X. Projekty badawcze realizowane w PAU: POLONIKA

Tytuł	Kierownik	Okres realizacji	Uwagi
Elektroniczna prezentacja Archiwum Rodzinnego Lubicz-Orłowskich, obejmującego dokumenty od XV do XX wieku	Dr Krzysztof Smolana	1.09.2020– –16.12.2020 3,5 miesiąca	zakończony

Działalność wydawnicza

Ważną i integralną częścią aktywności badawczej PAU jest działalność wydawnicza. W roku sprawozdawczym PAU została współwydawcą (z Wydziałem Geografii i Geologii UJ) czasopisma „Studia Geomorphologica Carpatho-Balcanica”. Łącznie w roku 2020 PAU wydawała lub współwydawała 23 czasopisma. 12 lutego 2021 roku ogłoszony został nowy „Rozszerzony wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów”. Tydzień później (18.02) wykaz ten został ponownie zmodyfikowany. Niestety, obie wersje „Rozszerzonego wykazu” zostały opublikowane bez konsultacji z Komitetem Ewaluacji Nauki, a więc niezgodnie z obowiązującymi przepisami. W czasie przygotowywania materiałów do „Rocznika PAU” dyskusja nad ostateczną formą (i zawartością) tego, tak ważnego dla środowiska akademickiego, dokumentu nie została zakończona. Z tego powodu tabela przedstawiająca czasopisma PAU ujęte w aktualnym „Wykazie” została w tegorocznym sprawozdaniu pominięta. Poza czasopismami naukowymi od ponad 20 lat PAU wydaje internetowy tygodnik „PAUza Akademicka”. Popularność tego tygodnika wciąż rośnie, co jest niewątpliwą zasługą redaktora naczelnego prof. Andrzeja Białasa.

Ponadto, w roku sprawozdawczym ukazało się 11 tytułów książek. Łączna objętość wszystkich wydanych woluminów to ponad 1100 arkuszy

drukarskich (414 arkuszy wydawnictw książkowych + 687 arkuszy czasopism). O poziom naszych wydawnictw dba Komitet Wydawniczy PAU. Wszystkie zgłoszone teksty recenzowane są przez niezależnych recenzentów, a do druku przyjmowane są wyłącznie dzieła, które uzyskały jednoznacznie pozytywne recenzje. Komitet działa obecnie pod przewodnictwem wiceprezesa PAU prof. Andrzeja Mączyńskiego. Pełny wykaz wydawnictw PAU zob. s. 169–170.

Współpraca międzynarodowa

Obecnie Akademia ma podpisane umowy o współpracy z 16 Akademiemi Nauk (zestawienie poniżej) oraz innymi jednostkami naukowymi. W roku 2020, w związku z zagrożeniem epidemiologicznym, wymiana osobowa nie była możliwa. Realizację większości projektów przesunięto na rok 2021.

WSPÓLPRACA MIĘDZYKARODOWA

- Ukraińska Akademia Nauk
- Słowacka Akademia Nauk
- Czeska Akademia Nauk
- Węgierska Akademia Nauk
- Słoweńska Akademia Nauk
- Macedońska Akademia Nauk
- Rumuńska Akademia Nauk
- Instytut Historii Litwy Republiki Litewskiej
- The ExtreMe Matter Institute
- Berlińsko-Brandenburska Akademia Nauk
- Polskie Towarzystwo Naukowe w Żytomierzu
- The Royal Society of Edinburgh
- Węgierska Akademia Sztuk
- Biblioteka Naukowa Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego Imienia Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, Ukraina
- Austriacka Akademia Nauk
- Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki

PAU jest członkiem dwóch organizacji międzynarodowych: Międzynarodowej Unii Akademii (UAI) oraz All European Academies (ALLEA). Trzeba w tym miejscu wspomnieć również o współpracy z Polskim Instytutem Naukowym (PIASA) w Stanach Zjednoczonych i Polskim Instytutem Naukowym w Kanadzie (PINK) w Montrealu. Oba te instytuty mają formalnie status stacji naukowych PAU. Wspólnie z Instytutem w Nowym

Jorku wydajemy czasopismo „The Polish Review”. Ponadto, w roku sprawozdawczym Polska Akademia Umiejętności wspólnie z Instytutem Masaryka Czeskiej Akademii nauk (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR) wydała opracowanie zatytułowane *Korespondencja Walerego Goetla z Radimem Kettnerem*.

Działalność wspomagająca badania naukowe

W taką działalność zaangażowane są trzy jednostki PAU: Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie, Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie oraz Fototeka Lanckorońskich.

Biblioteka Naukowa to druga co do wielkości placówka tego typu w naszym mieście. Pod kierunkiem dyrektora Biblioteki dr Agnieszki Fludy-Krokos kontynuowane są zmiany organizacyjne, które prowadzą do coraz lepszego wykorzystania cennych zbiorów.

W roku sprawozdawczym zbiory Biblioteki zaprezentowano na 9 wystawach:

- *Ex musicis. Eklibrisy muzyczne ze zbiorów Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie*;
- *Leonardiana w kolekcjach polskich*, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa;
- *Cud światła. Witraże średniowieczne w Polsce*, Muzeum Narodowe, Kraków;
- *Rośliny i zwierzęta: atlasy historii naturalnej w epoce Linneusza*, Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków;
- *Geniusz Baroku. Szymon Czechowicz (1689–1775)*, Muzeum Narodowe, Kraków;
- *Świat polskich Wazów. Przestrzeń – Ludzie – Sztuka*, Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum;
- *Zwierzyniec zaprasza Garbary*, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa;
- *Hippiatricus i jego pacjenci. Leczenie koni w Warszawie*, Muzeum Łazienki Królewskie, Warszawa;
- *Droga Życia Józefa Ignacego Kraszewskiego*, Muzeum J. I. Kraszewskiego, Romanów.

Biblioteka Naukowa PAU i PAN prowadzi też własną działalność wydawniczą. W roku 2020 ukazały się 4 wydawnictwa książkowe (w tym 65. tom „Rocznika Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”) oraz kalendarz na rok 2021 (wspólnie z PAU).

W roku 2020 Biblioteka po raz pierwszy brała udział w Tygodniu Bibliotek (8–15.05.2020). Wydarzenie to z powodu epidemii COVID-19 odbyło się w trybie on-line. W ramach Tygodnia pracownicy Biblioteki przedstawili prezentacje multimedialne, ukazujące funkcjonowanie poszczególnych działów Biblioteki oraz charakterystykę gromadzonych zbiorów. Ponadto, w dniach 19–20.11.2020 r. Biblioteka zorganizowała międzynarodową konferencję naukową pt. *Littera scripta manet. Zbiory rękopiśmienne w zasobach bibliotek, archiwów i muzeów*. Konferencja odbyła się w trybie on-line za pośrednictwem platformy ZOOM. Obrady dotyczyły problemów gromadzenia, opracowania, przechowywania, zabezpieczania, konserwacji i udostępniania zbiorów rękopiśmiennych. Konferencja zgromadziła szerokie grono badaczy z różnych dziedzin i dyscyplin naukowych – m.in. historyków, bibliologów, archiwistów, muzealników, językoznawców, literaturoznawców, edytorów, historyków sztuki, chemików, biologów.

Warto podkreślić, iż 14 pracowników Biblioteki prowadzi systematyczną działalność naukową, publikując artykuły oryginalne i teksty o charakterze popularnonaukowym. Opracowywane są również edycje źródeł oraz katalogi.

Pełne sprawozdanie z działalności Biblioteki zostanie opublikowane w 66. tomie „Rocznika Biblioteki Naukowej PAU i PAN w Krakowie”.

Archiwum Nauki jest jednostką wspólną Oddziału PAN w Krakowie oraz PAU. W roku sprawozdawczym w jednostce tej zorganizowano 1 wystawę stacjonarną oraz 2 wystawy wirtualne:

- *Walery Goetel (1889–1972). Urodziłem się jako jeden z tych, którzy mają ciekawość świata...* (wystawa stacjonarna);
- *Na falach Nilu. Z podróży Walerego Goetla do Afryki* (wystawa wirtualna);
- *Islandia braci Goetlów* (wystawa wirtualna).

Pełne sprawozdanie z działalności Archiwum por. s. 171–174.

Fototeka Lanckorońskich stanowi własność PAU od roku 1929. W zbiorach Fototeki znajduje się ponad 50 000 fotogramów. Zbiory te są w dalszym ciągu sukcesywnie porządkowane i opracowywane. Trwa również ich digitalizacja. W roku 2020, w ramach projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, opracowano i poddano digitalizacji 4992 odbitki fotograficzne. Ponadto, w roku sprawozdawczym Fototeka Lanckorońskich brała udział w nagraniu 6 odcinków cyklu „Dzieła, arcydzieła”, realizowanego przy współpracy Stowarzyszenia Bene Tibi i TVP Kraków. Pełne sprawozdanie z działalności Fototeki por. s. 175–176.

Biblioteka Polska w Paryżu

Szczególnej uwagi wymaga Biblioteka Polska w Paryżu, stanowiąca współwłasność PAU i paryskiego Towarzystwa Historyczno-Literackiego. W każdym kolejnym roku budżetowym Akademia przekazuje Bibliotece z dotacji MNiSW 1 500 000 zł. Środki te z całą pewnością są niewystarczające. Niestety, prace nad ostatecznym uregulowaniem stanu prawnego i finansowego Biblioteki, prowadzone w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wciąż trwają. W roku sprawozdawczym w Bibliotece Paryskiej realizowane były 3 projekty badawcze, finansowane przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki, których celem jest inwentaryzacja materiałów historycznych, druków, zbiorów rzeźby, malarstwa i miniatur znajdujących się w zasobach BPP.

Nagrody, wyróżnienia i stypendia

Tak jak każdego roku, również w roku sprawozdawczym Polska Akademia Umiejętności przyznała wyróżnienia i nagrody. Niewątpliwie najbardziej prestiżową z nich jest **Nagroda im. Erazma i Anny Jerzmanowskich**. Nagroda ta przyznawana jest za działalność naukową, kulturalną i dobroczynną. W tym roku – dwunastą po reaktywacji nagrody – laureatką została siostra Małgorzata Chmielewska. Niestety, ze względu na stan epidemiczny uroczystość wręczenia nagrody nie mogła się odbyć w tradycyjnym (majowym) terminie. Zostanie ona zorganizowana w roku 2021, po ustąpieniu epidemii COVID-19.

Równocześnie, w roku 2020 Urząd Marszałkowski wycofał się z finansowania tej ważnej dla Akademii nagrody. W tej trudnej i nieoczekiwanej sytuacji, na podstawie decyzji Zarządu PAU, nagroda została wypłacona z funduszy Akademii. Obecnie Zarząd czyni starania o sfinansowanie kolejnych edycji nagrody ze źródeł zewnętrznych.

Nagroda im. Tadeusza Browicza przyznawana jest przez PAU na wniosek Wydziału V Lekarskiego. W roku sprawozdawczym nagrodę otrzymali: prof. Michał Grąt (Warszawski Uniwersytet Medyczny) za opracowanie nowych morfologicznych i molekularnych kryteriów kwalifikacji pacjentów z rakiem wątrobowokomórkowym do transplantacji wątroby, oraz dr hab. Tymoteusz Żera (Warszawski Uniwersytet Medyczny) za odkrycie nowych neurohormonalnych mechanizmów regulacji układu krążenia.

Nagroda im. Profesora Adama Bielańskiego przyznawana jest na wniosek Wydziału III. W roku 2020 otrzymał ją prof. Józef Adam Mąkosza (Instytut Chemii Organicznej PAN w Warszawie) za odkrycie reakcji

chemicznych zachodzących na drodze katalizy międzyfazowej oraz wskazania ich mechanizmu.

W roku sprawozdawczym PAU przyznała również **Nagrody Naukowe im. Mikołaja Kopernika fundacji Miasta Krakowa**. Nagrody te przyznawane są w cyklu pięcioletnim, w 8 dziedzinach. W tym roku otrzymali je:

- w dziedzinie **astronomii** – zespół w składzie: dr Dorota Skowron, dr Jan Skowron oraz dr Przemysław Mróz, za przełomowe badania struktury Drogi Mlecznej i opracowanie jej unikatowej mapy trójwymiarowej;
- w dziedzinie **ekonomii** – prof. Jerzy Hausner za książkę pt. *Społeczna czasoprzestrzeń gospodarowania. W kierunku ekonomii wartości*;
- w dziedzinie **kosmologii i astrofizyki** – dr hab. Anna Barnacka za jednotematyczny cykl pięciu prac, zatytułowany „Opracowanie metody wykorzystania soczewkowania grawitacyjnego do pomiarów astronomicznych z wysoką zdolnością rozdzielczą”;
- w dziedzinie **filologii klasycznej** – zespół w składzie: mgr Elżbieta Starek, dr Grzegorz Kotłowski, za opracowanie zbiorów inskrypcji łacińskich w kościołach Warmii (katedra we Fromborku) oraz Gdańska (katedra w Oliwie);
- w dziedzinie **prawa** – prof. Marcin Matczak za książkę pt. *Imperium tekstu. Prawo jako postulowanie i urzeczywistnienie świata możliwego*;
- w dziedzinie **matematyki** – prof. Wojciech Kucharz za osiągnięcia w dziedzinie rzeczywistej geometrii algebraicznej, zaawansowanego działu współczesnej matematyki;
- w dziedzinie **medycyny** – zespół w składzie: prof. Marek Ruchała, dr Martyna Borowczyk, dr Bartłomiej Budny, dr hab. Rafał Czepczyński, dr Małgorzata Kałużna, dr hab. Nadia Sawicka-Gutaj, prof. Ewelina Szczepanek-Parulska, dr Kosma Woliński, prof. Katarzyna Ziemińska, za cykl prac naukowych, zatytułowany „Zastosowanie nowoczesnych metod obrazowych, immunohistochemicznych i technik biologii molekularnej dla poprawy diagnostyki i leczenia nowotworów tarczycy”;
- w dziedzinie **nauk o Ziemi** – zespół w składzie: prof. Piotr Ilnicki, prof. Lech Wojciech Szajdak, za dwie monografie naukowe pt. *Zanikanie torfowisk* oraz *Bioactive Compounds in Agricultural Soils* (Springer Verlag)

W tym roku nadesłane wnioski rozpatrywał komitet ds. nagrody pod przewodnictwem wiceprezesa PAU prof. Andrzeja Mączyńskiego.

Stypendia Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich. Stypendia te przyznaje komisja pod przewodnictwem prof. Andrzeja Borowskiego. W jej skład, poza przedstawicielami PAU, wchodzi również delegaci Fundacji oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu i Uniwersytetu Wrocławskiego. W roku sprawozdawczym komisja przyznała 64 stypendia. Ze względu na epidemię COVID-19 spośród stypendiów przyznanych w roku ubiegłym wykorzystano jedynie 17. Kolejnych 51 stypendiów z roku 2020 zostało przeniesionych na rok 2021 (por. s. 181–191).

Sekretarz generalny PAU
Prof. dr hab. Szczepan Biliński